

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Dandserinden

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Dandserinden", i Paludan-Müller, Fr.: *Dandserinden*, udg. af Berit Ziegler, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 135. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm04-shoot-idm140348531872720/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Dandserinden

de burde været uforgængelige? Eller har han eengang anseet dem for uforgængelige, hvi da anklage Tilværelsen for sin Vildfarelse? – Det rette Middel mod denne Utilfredshed er klart at gennemskue den hele sandseelige Tilværelses Forgængelighed; vi kunne da heller ikke andet end føres til Beskuelsen af det Uforgængelige, hvoraf hele Sandseverdenen blot er en Tilsyneladelse. En Følge af hiin Uro og Utilfredshed synes det mig at være, at De nu og da, saa pludseligt gaaer over fra alvorlige Tanker og Følelser til det lavt comiske eller endog Spot.» (u.å., Ørstedes Saml. 42,2^e, Kgl. Bibli.; trykt i S. Köhler: *Fredrik Paludan-Müller*, I, s. 97).

En universalromantiker som Ørsted måtte reagere således, da han tror på en universel harmoni og ikke kan forstå, at de unge ikke gør det. (Om Ørstedes optimistiske dualisme: se Erik M. Christensen: *Guldalderen som idéhistorisk periode*). Ørsted fandt også *Dandserinden* romantistiske stil meget provokerende:

«Digtet synes mig nemlig at være en sand Sprogmusik frembragt med en harmonisk Forening af Tanker, Følelser og Udtryk; men i denne Musik, synes adskillige af de spottende Steder mig udgjøre skrigende, uopløste Dissonanser [...] jeg vil her blot nævne s. 9 og 10 [stanzerne 18-23] hvor ogsaa Stilen dissonerer, men derimod consonerer ret vel med Tankedissonansen [...] Trestavelserimene og et af flere Ord sammensatte Rimm, synes mig ogsaa at være Dissonanser, som ikkun have deres Sted i det Latterlige. De nøies ikke med at kildre Øret, de *krille* [: får det til at klø i] det [...] det er kun i de hist og her forekommende Udbrud, hvor Veemøden gaaer over til Mismod, ja endog nu og da faaer et Anstrøg af Fortvivlelse, at Digtet synes mig at gaae over i en falsk Tone.» (do.)

Paludan-Müllers fader, biskop Jens Paludan-Müller (1771-1845), så heller ikke med milde øjne på sønnens muse. Biskoppen var selvfølgelig langt fra enig i den ros, der blev drengen til del, fordi bogen satte spørgsmålstegn ved kristendommen. Men selv om faderen savnede den faste tro i *Dandserinden* og i forfatterens sind, tvivlede han ikke på, at Fritz nok skulle finde den rette vej til Gud med tiden, som det fremgår af følgende brev fra 1833 til sønnen, historikeren Caspar Paludan-Müller (1805-82): «Jeg tilstaar Dig, at mit Haab om Fritz

som Digter fornemmelig er grundet paa mit Haab om, at han vil naa hen til en saadan bevidst Grundanskuelse. Hans »Kærlighed ved Hoffet« indeholder ikke faa Spor til, at en sliq Grundanskuelse vil arbejde sig frem i ham. Hans »Dandserinde« skildrer mig klarligen hans Sjæls Nød under Fødselsveerne, medens denne Hovedidé af Livets Betydning i sin uendelige Mangfoldighed af Former vil skyde sig ind i hans Aand og aabenbare sig i Klarhed og Bevidsthed for den. Men jeg ser som sagt i »Dandserinden« ikke andet end Fødselsveerne. Det himmelske Barn viser sig i den endnu ikke kommet til Verdens» (Fr. Lange: *Frederik Paludan-Müller*, s. 72). Ellers var faderen fuld af begejstring over sønnens talent, men han vogtede sig for at sige det til den unge Paludan-Müller, der godt kunne være temmelig selvglad.

I slutningen af udgivesåret var *Dandserinden* mere populært og omdiskuteret end nogensinde. Anonymiteten udfordrede det københavnske borgerskabs fantasi, og alle ville være med i gættelegen. *Allemyste Skilderie af Kjøbenhavn* skrev således den 3. dec. 1833: »Forfatteren til de geniale Digte: »Kjærlighed ved Hoffet« og »Dandserinden« veed man hvo er, men paa Prent tør man ikke sige det» (S. Kühle: *Frederik Paludan-Müller*, I, s. 112).

Værkets skæbne afgjordes forst endeligt af filologen og den magtfulde anmelder Chr. Molbech (1783-1857), der kendte digterens familie siden 1813 og havde hjulpet Paludan-Müller med *Kjærlighed ved Hoffet*. Til alles overraskelse roste den normalt gnavne kritiker *Dandserinden* i *Maaedsskrift for Litteratur* fra december 1833 (X, s. 895-910). Det er såvidt vides den eneste gang, Molbech kapitulerede overfor et digterværk (Morten Borup: *Christian Molbech*, s. 283). Molbech fremhæver især værkets »mandige Ungdoms, »egen Naturs, »den danske Aand og dette danske Hjertes« samt »nationalt og individuelt Præg«. Paludan-Müller river »Sløret af den glumrende Armod og blotte hvad en Slægt mangler, der tror sig rigere, end enhver forregaaende«, og han skjuler ikke, »at der er en Magt, ligesaa stærk, som Aandens høieste Kraftyttring«. Molbech blev helt blød om hjertet: »da jeg første Gang læste dette Digt, virkede det paa mig, som om jeg ved Phantasies Magt blev henført til en Himmelegn [...] og imedens jeg følte denne Styrkelse udgyde sig over min Aand, hørte jeg bekiendte Toner, der, fra den pludseligt fremtryllede poetiske Verden uden om mig, fandt Veien til mit inderste Væsen.« Recensionen tager derefter form af en impressionistisk gendigtning; snart er dig-